

Viša pomorska škola u Kotoru i njena uloga u školovanju pomorskih kadrova

Istorija grada Kotora zabilježila je Višu pomorsku školu kao prvu visokoškolsku ustanovu ovoga grada, kao začetak nove ere u kojoj mladi ljudi stiču svoje obrazovanje i svojim prisustvom unose nov polet u društveni i kulturni život ovog primorskog grada.

Viša pomorska škola otpočela je sa radom školske 1959/60. godine sa dva odsjeka tj. sa nautičkim i brodo-

strojarskim, dok je u školskoj 1960/61. godini otvoren i pomorsko-ekonomski odsjek. Od 1963. godine vršene su pripreme i proučavane mogućnosti, na osnovu zahtjeva zainteresovanih radnih organizacija i opština, za otvaranjem pomorsko-radiotelegrafskog i turističkog odsjeka. Po donošenju Zakona o stručnim nazivima i obezbjeđenju sredstava za financiranje, od strane zainteresovanih radnih organizacija i opština, otpočeli su sa radom u školskoj 1965/66. godini, radiotelegrafski i turistički odsjek.

Od osnivanja škole pa do danas diplomiralo je na nautičkom odsjeku oko 150, na brodstrojarskom 200, na pomorsko-ekonomskom 130, na radiotelegrafskom 75 i na turističkom odsjeku oko 80 studenata, što sve skupa iznosi oko 600 studenata.

Prosječno studiranje iznosilo je za redovne studente 2,5 godine, a za vanredne oko 3,5 godine.

Prilikom formiranja škole redovno nastavno osoblje sastojalo se od 5 redovnih profesora, dok u 1971. godini, nastavnički kadar već sačinjavaju 24 redovna i 9 honorarnih nastavnika.

Iz gornjeg prikaza se vidi da je postignut veliki uspjeh u ojačanju nastavnog kadra, pogotovo ako se ima u vidu, da je veoma teško doći do odgovarajućeg nastavnog kadra za ovu vrstu škole, jer su istoj potrebni specijalizirani stručnjaci, koji pored teoretskog znanja

Detalj sa odbrane dva diplomska rada

raspoložu i sa solidnim znanjem stranih jezika, kao i sa odgovarajućom praksom.

Škola je u proteklom periodu, radi ostvarivanja svojih zadataka, tijesno saradivala sa privrednim organizacijama u komunama, koje su školi pružile znatnu pomoć. Ova pomoć se odrazila u materijalnim i finansijskim sredstvima (SO Kotor ustupio je školi zgradu, »Jugooceanija« iz Kotora i »Prekookeanska« iz Bara jedan dio sredstava za izgradnju nove zgrade i djelimičnu opremu kabineta), kao i pomoć u izvođenju praktične nastave na plovnim objektima. Puno razumijevanje nailazilo se i u Komandi ratne mornarice, koja je omogućila studentima ove škole izvođenje praktične nastave iz elektronske navigacije u njihovom mornaričkom centru u Divuljama i Hidrometeorološkom institutu u Splitu. Također i poduzeća »Rade Končar« iz Zagreba, »Jugoturbina« iz Karlovca i druga, omogućila su izvođenje očigledne nastave u njihovim pogonima. Bila je uspostavljena i čvrsta saradnja i sa Zavodom za ekonomiku turizma u Zagrebu, koja se do sada ogledala oko otvaranja i rada turističkog odsjeka, kao i sa poslovnim udruženjem »Montenegro-turist« iz Titograda. Postoji također i redovna saradnja sa Pomorskim muzejom u Kotoru, čiju bogatu pomorsko-stručnu biblioteku u velikoj mjeri koriste studenti, a i nastavnici. Pomorski muzej, sa svoje strane, ukoliko mu to sredstva dozvoljavaju, nastoji da za svoju biblioteku, nabavlja novu stručnu literaturu koja je potrebna studentima ove škole.

Do nedavno, uslijed nedostatka školskog prostora, škola nije bila u mogućnosti da oformi kabinete za praktičnu nastavu, iako je raspolagala sa izvjesnim dijelom opreme. Dosta dobro je opremljen radio-kabinet, ali i njega treba još popunjavati. Škola ima savremeno opremljen jezički kabinet, kojeg najvećim dijelom koriste studenti ekonomskog i turističkog odsjeka. Zajedničkim naporima nastavnika i studenata prikupljena je savremena

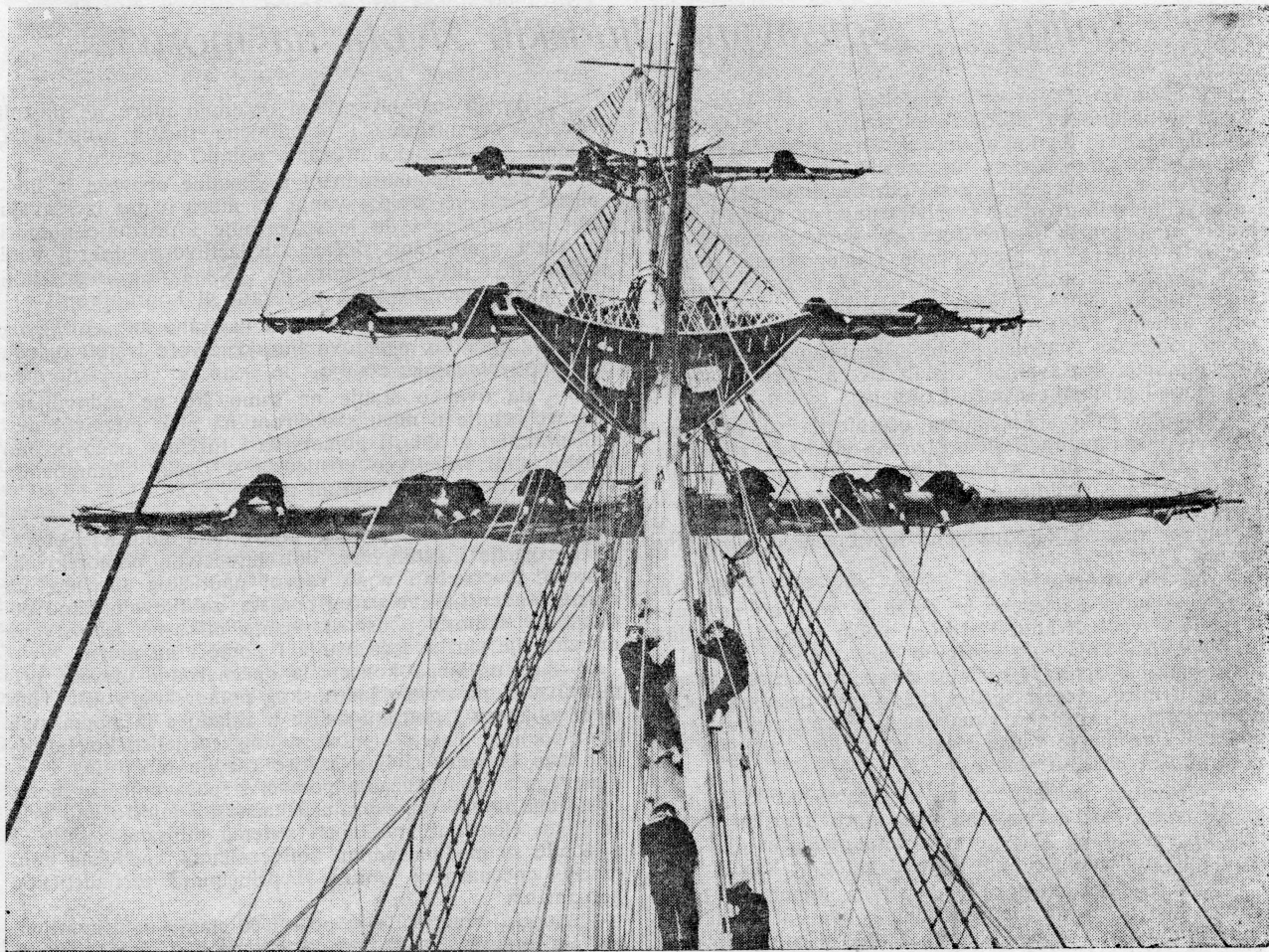
stručna literatura, obrađivana su predavanja i pripremani diplomski radovi. Iz sakupljene građe postepeno su se stvarala skripta iz raznih predmetnih oblasti koje se predaju na ovoj školi.

Nije potrebno posebno isticati da su za ovakav tip škole od prvorazredne važnosti, savremeno opremljeni kabineti, koji bi omogućili izvođenje očigledne nastave i omogućili da studenti još u školi ovladaju sa najsavremenijom tehnikom, prije dolaska na brod, gdje bi stečeno znanje mogli odmah primjeniti u praksi. U tom cilju, u narednom periodu, obzirom da je izvršena adaptacija zgrade koju je škola preuzela od Državnog arhiva, bilo bi korisno da se nađe načina da se obezbijede finansijska sredstva, pretežno devizna, za popunu nautičkog, brodstrojarskog, elektro-tehničkog tehnološkog i radiotelegrafskog kabineta.

Školovanje i stručno osposobljavanje kadrova za potrebe brodarskog poduzeća »Jugooceanija«

Tokom 1955. godine uslijedila je decentralizacija trgovačke mornarice. Decentralizacija flote uslijedila je u vremenu njenog naglog rasta i nesvršishodnosti upravljanja iz jednog centra. Ovakvo stanje brodarstva dovelo je i do decentralizacije višeg pomorskog školstva, tako da sagledavajući potrebe u Crnoj Gori, Zakonom o Višoj pomorskoj školi (Sl. list NRCC broj 28/59) formirana je, kako smo već u uvodu istakli, Viša pomorska škola u Kotoru.

Decentralizacijom trgovačke flote 1955. »Jugooceanija« je dobila 5 brodova sa 26.003 BRT, a kasnijom kupovinom i izgradnjom brodova u domaćim i stranim brodogradilištima ovo brodarско preduzeće je povećalo svoju flotu, tako da danas raspolaze sa 19 brodova sa oko 376.000 DWT, u koju brojku je uključen i novokupljeni brod »Budva« od 27.800 DWT. U međuvremenu os-

Vježbe otvaranja jedara na školskom brodu

novana je i »Prekookeanska plavidba« sa sjedištem u Baru, koja se također uspješno razvija i sada ukupno ima 15 brodova sa 133.521 DWT, od čega otpada na brodice duge plovidbe ukupno 10, u koju brojku je uključen i ferry-boat »Sveti Stefan« koji saobraća na relaciji Bar — Bari.

Paralelno sa razvojem brodarstva u Crnoj Gori razvijaju se i brodogradilišta u Tivtu i Bijeloj, tako da danas brodogradilište u Bijeloj vrši remont i velikih brodova, budući da je u međuvremenu izgrađen veliki plivajući dok. Posebno je od značaja izgradnja i razvoj luke u Baru, obzirom da sa porastom pretovara u luci, razvijaju se i sve prateće djelatnosti u obluživanju luke (špediteri, pomorske agencije i slično) gdje se mnogo traži kvalifikovani pomorski kadar kojeg daje ova škola, kao jedina takve vrste na Crnogorskom primorju, pored već postojeće Srednje pomorske škole u Kotoru.

Jasno, da je za ova broderska preduzeća trebalo školovati i potreban stručni oficirski kadar u proteklom periodu kroz Srednju i na Višoj pomorskoj školi, a posebno treba imati u vidu koncepciju i plan budućeg razvoja ova dva broderska preduzeća za period do 1975. godine i dalje, budući da je fluktuacija radne snage vrlo velika i da iz godine u godinu postaje sve veća.

Uporedo sa razvojem sredstava rastle su i potrebe za kadrovima, a time i zahtjevi koje je trebalo obezbijediti na tom planu. Politika izgradnje kadrova, školovanjem prvenstveno na Višoj školi, je planski i sistematski sprovedena, što je obezbjeđivalo stalan uspon preduzeća. Obzirom na značaj školovanja i pripremanja kadrova, Jugooceanija je bila i jedan od glavnih faktora u obrazovanju školskog pomorskog centra u Kotoru, te uglavnom, uslijed potreba ovog broderskog preduzeća, povećan je i broj odsjeka u Srednjoj pomorskoj školi i osnovana je i Viša pomorska škola u Kotoru.

Radnički savjet Jugooceanije, svojevremeno, na svečanoj sjednici održanoj 27. februara 1966. godine, povodom desetogodišnjice poslovanja i rada preduzeća, donio je odluku o uvođenju nagrada za najbolji diplomski rad na Višoj pomorskoj školi u Kotoru, tako da se po jedna nagrada dodjeljuje studentu nautičkog, brodstrojarškog, radiotelegrafskog, pomorsko-ekonomskog i turističkog odsjeka, čiji rad bude najbolje ocijenjen od strane nastavnčkog vijeća Škole. Sama pak dodjela i uručivanje nagrada vrši se na svečan način 12. decembra svake godine, prilikom proslave dana ove radne organizacije. Ova odluka se primjenjuje od školske 1965/66. godine.

Potrebno je istaći činjenicu da je nastavnim planovima i programima od samog početka rada Više pomorske škole bila posvećivana velika pažnja, te je povremeno vršena i revizija nastavnih planova i programa u cilju njihovog osavremenjavanja. Kod toga se mora istaknuti i uloga koju su uvijek imali ne samo stručnjaci iz pomorske privrede nego čak i studenti, koliko oni trenutno u školi, toliko i oni koji su završili školu, ali su i dalje ostali u kontaktu sa njom.

Na radiotelegrafskom, pomorsko-ekonomskom i turističkom odsjeku primaju se studenti uglavnom bez prethodne prakse u privredi, ali se i kod njihovog izbora daje prednost onima koji su prethodno završili odgovarajuću stručnu školu (elektro-odsjek tehničke škole, odnosno ekonomsko-finansijsko-turističku školu). U posljednje se vrijeme i na ostale redovne odsjeke, u skladu sa Zakonom o visokoškolskom obrazovanju, primaju i studenti sa završenom gimnazijom ili drugom sličnom školom. Međutim, treba istaći činjenicu da u pomorsko-nautičkom i brodstrojarškom odsjeku studenti bez prethodno završene pomorske škole i stečenog zvanja poručnika trgovačke mornarice, odnosno pomorskog strojara, predstavljaju neznatnu manjinu i biraju se iz redova najsposobnijih kandidata.